

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJOS APLINKOS PROJEKTŲ VALDYMO AGENTŪROS
2025-2028 METŲ PERĖJIMO PRIE KLIMATUI NEUTRALIOS VEIKLOS PLANAS

I dalis. Metodikos apžvalga

1. Metodikos apžvalga

Už 2022 ir 2023 metus Aplinkos projektų valdymo agentūra (toliau – Agentūra) Aplinkos ministerijai teikė Klimatui neutralios institucijos matricos lentelę, kurioje buvo stebimas ir skaičiuojamas elektros energijos, šilumos energijos, šalto vandens sunaudojimas, naudojamos elektros energijos tipas (iš atsinaujinančių išteklių), šildymui naudojamo kuro tipas (biokuras, dujos, elektra, kita). Atkreipiamas dėmesys į pastato energetinio efektyvumo klasę, sumontuotų apšvietimo lempų tipą (liuminescencinės, LED), karšto vandens paruošimui naudojamų prietaisų buvimą ir jų galingumą, vandens taupymui naudojamos priemonės (čiaupai su aeratoriais, valdomi nuo judesio ir pan.), atkreipiamas dėmesys į šilumos punkto būklę bei paskutinį jo atnaujinimą. Buvo skaičiuojamas turimų tarnybinių automobilių išmetamo CO₂ kiekis pagal marke, modelį, variklio galingumą, degalų tipą ir nuvažiuotus kilometrus.

Iki 2023 m. Agentūros Išteklių valdymo skyrius ruošė Tausaus išteklių naudojimo planus, kurių dalis tikslų buvo keliami į metinius planus. Tausaus išteklių naudojimo planas apėmė visas įstaigos sritis, kurios buvo reikšmingos žaliųjų reikalavimų taikymui bei išteklių taupymui.

Klimatui neutralios veiklos plano įgyvendinimą užtikrina Agentūros Veiklos administravimo skyrius.

Planuojant ŠESD mažinimo priemones 2024 ir vėlesniems metams, buvo atsižvelgta kiek įtakos ŠESD kaitai turi Agentūra ir jos veikla, ar planuojami veiksniai priklauso tik nuo Agentūros valios, ar ir nuo trečiųjų šalių.

Įstaigos automobilių, elektros energijos ir šildymo energijos atsiradusių ŠESD emisijų duomenys teikti remiantis Lietuvos bankų asociacijos pateikta ŠESD emisijų skaičiavimo lentele - <https://www.lba.lt/lt/tvarumas/sesd-emisiju-skaiciuokle>.

Vandens ir nuotekų generuojamos ŠESD emisijos duomenys teikti remiantis Lietuvos banko 2022 m. skaičiavimais, nes atsižvelgta ir skaičiuota pagal Lietuvos vandentvarkos sistemą - https://www.lb.lt/uploads/publications/docs/41946_6b50b188deaa5dbdaca6a56892a608fb.pdf

Perdirbto popieriaus gamybos metu susidariusių ŠESD emisijų duomenys skaičiuoti pagal <https://www.adoc-studio.app/blog/co2-calculation-paper-manuals>

Atliekų ŠESD emisijų duomenys imti remiantis <https://www.bbva.es/en/general/sostenibilidad/soluciones-para-personas/huella-de-carbono-personas/repositorio/no-reciclar-la-basura.html> bei atsižvelgiant kiek vidutiniškai kilogramų nerūšiuotų atliekų susidaro įstaigoje per savaitę.

Komandiruotėms Lietuvoje atkreipiamas dėmesys į nakvynes viešbutyje, vidutiniškai sugeneruojamo CO₂ kiekis skaičiuotas pagal <https://planbe.eco/en/blog/how-to-calculate-the-carbon-footprint-in-the-hotel-industry/>

Labdarių g. 3-102, Vilnius pastato generuojamos ŠESD emisijos paskaičiuotos pagal pastato energetinio efektyvumo sertifikato duomenis.

II dalis. Įstaigos perėjimo prie klimatui neutralios veiklos planas

1. Įvadas

Agentūra teikia paslaugas aplinkosauginių projektų vykdytojams, užtikrinančias, kad projektai yra įgyvendinami efektyviai, racionaliai ir atitinka keliamus reikalavimus. Agentūros veiklos tikslas – skatinti tvarų vystymąsi ir aplinkosauginius projektus, siekiant mažinti neigiamą poveikį aplinkai.

Pagrindinės veiklos sritys:

1. Energijos efektyvumo didinimas

Pastatų energinio naudingumo gerinimas: Agentūra finansuoja projektus, kuriais siekiama sumažinti pastatų energijos suvartojimą per renovaciją, izoliaciją ir kitus energijos taupymo sprendimus. Šilumos tiekimo sistemų modernizavimas: tai apima tiek centralizuotų šildymo sistemų atnaujinimą, tiek individualių šildymo sprendimų diegimą.

2. Atnaujinančios energijos plėtra

Saulės, vėjo ir kitų atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo skatinimas: Agentūra teikia finansavimą tiek verslui, tiek privatiems asmenims įdiegti saulės elektrines, vėjo jėgaines ir kitus atsinaujinančios energijos sprendimus. Biomasės ir biodujų energija: parama projektams, susijusiems su biomasės ir biodujų naudojimu energijai gaminti.

3. Klimato kaitos švelninimas

CO2 emisijų mažinimas: Agentūra dalyvauja programose, kuriomis siekiama mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimus. Tai apima tiek pramonės sektoriaus, tiek transporto priemonių atnaujinimo sprendimus. Klimato kaitos adaptacija: parama projektams, susijusiems su prisitaikymu prie klimato kaitos, pvz., potvynių valdymui ir ekstremalių oro sąlygų prevencijai.

4. Tvarios aplinkos kūrimas

Aplinkos apsaugos projektai: Agentūra remia projektus, skirtus gamtos išteklių išsaugojimui, biologinės įvairovės apsaugai, atliekų tvarkymui ir vandens išteklių apsaugai. Žaliosios infrastruktūros plėtra: skatina viešųjų ir privačių erdvių želdinimą, miesto parkų, žaliųjų zonų kūrimą.

5. Atliekų tvarkymas ir perdirbimas

Atliekų mažinimas ir perdirbimas: Agentūra įgyvendina finansavimo programas, skirtas atliekų rūšiavimo ir perdirbimo infrastruktūrai gerinti, taip pat skatina mažinti atliekų kieki per prevenciją ir inovatyvius sprendimus.

6. Švietimas ir informacija

Viešinimo kampanijų organizavimas: skatinimas aplinkosauginius įpročių, informavimas apie tvarias technologijas ir priemones, mažinančias aplinkos taršą.

7. Inovacijos ir technologijų diegimas

Tvarios technologijos ir inovacijos: Remiama naujų technologijų diegimas, skirtas efektyvesniam energijos naudojimui, gamtos išteklių taupymui ir aplinkos apsaugai.

Agentūra vykdo jai priskirtas funkcijas valdant ir(ar) administruojant Europos Sąjungos, valstybės biudžeto lėšomis ir kitų fondų lėšomis finansuojamas programas, priemones susijusias su aplinkos apsauga ir tvariu vystymusi, įskaitant Investicijų į energiją efektyvumą, aplinkosaugos projektus ir kitas iniciatyvas. Taip pat vykdo Europos Sąjungos Šiltnamio Efektą Sukeliančių Dujų (ES ŠESD) registro administratoriaus funkcijas.

Agentūra siekia sumažinti savo veiklos poveikį aplinkai, tačiau tik tam tikros veiklos gali prisidėti prie ŠESD emisijų:

1. Turimas transporto priemonių parkas;

2. Energijos suvartojimas biurų patalpų šildymui ir apšvietimui;

3. Organizacinių veiklų vykdymas – renginiai, konferencijos, seminarai, komandiruotės.

2. SSGG analizė (Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė)

2.1. Stiprybės

Agentūros stiprybės, padedančios efektyviau pereiti prie klimatui neutralios veiklos:

- *Agentūros darbuotojų aukštos kompetencijos aplinkosaugos ir klimato kaitos mažinimo priemonių administravimo ir įgyvendinimo srityje;*
- *Agentūros pagrindinė veikla nukreipta į tvarios Lietuvos kūrimą administruojant ir įgyvendinant tikslinius projektus;*
- *Agentūros socialinės iniciatyvos (miško atsodinimo akcijos, vėjalandžių šilagėlių gelbėjimo akcija naikinant šluotinių sausakrūmių augimvietes, įgyvendindama jaunimo iniciatyvumo skatinimo programa);*
- *Agentūra užtikrina gerųjų Lietuvos praktikų aplinkosaugos ir klimato kaitos mažinimo srityje sklaidą kitose šalyse.*

2.2. Silpnybės

Agentūra patalpas nuomoja iš VĮ Turto bankas, todėl negali įtakoti šilumos punkto ir vėdinimo sistemos atnaujinimo sprendimų. Atlikus Labdarių g. 3-102, Vilnius pastato energetinio efektyvumo vertinimą buvo suteikta F klasė. Pastato šildymui teikiamos energijos išgavimo pobūdis nepriklauso nuo Agentūros pasirinkimo, tai centrinio šildymo sistema ir naudojamų išteklių tipus nustato Vilniaus miesto savivaldybė.

2.3. Galimybės

Pagal susitarimą su VĮ Turto bankas, pastatui tiekama elektros energija yra iš atsinaujinančių energijos šaltinių. Viešųjų pastatų renovacijos priemonėmis renovuoti Agentūros nuomojamą pastatą, adresu Labdarių g. 3-102, Vilnius.

2.4. Grėsmės

Agentūra neturi galimybių įtakoti VĮ Turto banko sprendimų dėl pastato renovacijos. Dėl centralizuoto patalpų valdymo, nuomodami patalpas iš VĮ Turto bankas neturime galimybės rinktis patalpų, esančių aukštesnės energetinės klasės pastatuose.

3. Sąsaja su įstaigos strateginiais tikslais

Klimatui neutralios veiklos planas yra nedalomas Agentūra strategijos gairių 2030 įgyvendinimą užtikrinantis veiklos planavimo dokumentas. Atskleidžiantis Agentūros įsipareigojimą siekti tvarumo ir atsakingai įgyvendinant suplanuos veiksmus siekti klimatui neutralios veiklos.

4. ŠESD mažinimo priemonės

4.1. Taikomos priemonės

*Iki 2024 m. III ketv. Agentūroje visos apšvietimo lempos buvo pakeistos iš kaitrinių ir liuminescencinių į LED.
Pirmo aukšto koridoriuje ir visoje laiptinėje įrengtas apšvietimas nuo judesio daviklių.
Dalis oro kondicionierių pakeisti į aukštesnės energetinės klasės.
Žiemos metu išjungiamo rekuperacinė sistema, reguliuojama šildymo sistemos temperatūra.
Agentūros perkamos prekės ir paslaugos atitinka žaliuosius reikalavimus.
Atliekos yra rūšiuojamos arba priduoamos į stambiagabaričių atliekų surinkimo aikšteles teisingam utilizavimui.
Iš dujomis šildomų patalpų Klaipėdos regione, buvo pakeista į patalpas, su centralizuota šildymo sistema.
2024 metais atsisakyta dviejų automobilių nuoma ir vienas taršus automobilis utilizuotas.*

4.2. Planuojamos taikyti priemonės

1. Vykdytume žaliuosius pirkimus.
2. Turto bankui pateiksime prašymą atnaujinti Labdarių g. 3-102, Vilnius pastato kriauklių čiaupus į vandenį taupančius.
3. Planuojame dalį patikrų atlikti nuotoliniu būdu, taip mažinant komandiruočių skaičių.
4. Nereikalingas ir nenaudojamas turtas bus siūlomas perdavimui kitoms institucijoms, taip mažinant naudojimą.
5. Planuojama atsisakyti taršių tarnybinių automobilių ir įsigyti elektromobilius ir/arba hibridinius automobilius.

5. Plano stebėseną

Plano stebėseną bus vykdoma naudojant Agentūros strategijos įgyvendinimo stebėsenos sistemą.

6. Įstaigos ŠESD emisijos 2024-2028 m.

ŠESD emisijų lygis	ŠESD emisijų šaltinis	Suvartojimas, mato vnt. (2023)	tCO ₂ e (2023)	Taikomos / planuojamos taikyti priemonės ŠESD mažinimui	Rodiklių reikšmės (±tCO ₂ e)					Faktinis rodiklis (tCO ₂ e)
					2024	2025	2026	2027	2028	
1 lygis	<i>Įstaigos automobiliai</i>	10 vnt.	22,7 tCO ₂ e	Įsigijami hibridiniai automobiliai, sumažinti komandiruočių skaičių (patikras vykdyti nuotoliniu būdu)	-2,7 tCO ₂ e	-3 tCO ₂ e	0 tCO ₂ e	-3 tCO ₂ e	0 tCO ₂ e	8,7 tCO ₂ e (-14 tCO ₂ e)
2 lygis	<i>Centralizuotas šildymas</i>	61,45 MWh	6,1 tCO ₂ e	Tikėtina, kad šilumos tinklai didins biokuro naudojimo procentą. Pagal viešojoje erdvėje pateiktus duomenis	0	0	0	0	0	0
	<i>Elektros energija</i>	51,3 MWh	0	Visa elektros energija gaunama iš atsinaujinančių energijos išteklių	0	0	0	0	0	0

	<i>Vanduo nuotekos ir</i>	501,15 kb.m. (vanduo 257 kub.m., nuotekos 244,15 kub.m.)	0,237 tCO2e	Skatinamas darbuotojų sąmoningumas, planuojami pakeisti tualetai ir vandens čiaupai į naujesnius taupančius vandenį	0	0	0	0	0	0
3 lygis	<i>Popierius (skaičiuojama jo gamybos metu susidarantis CO2)</i>	50.000 lapų	0,245 tCO2e	Atsisakome popierinių dokumentų, visi vidiniai dokumentai tvarkomi DBSIS priemonėmis, fizinių ir juridinių asmenų paraiškos priimamos APVIS sistemoje. Išlikusi dalis iki 2022 m. pradėtų daugiabučių namų renovacijos projektų dokumentai	0,184 tCO2e	0,184 tCO2e	0,123 tCO2e	0,123 tCO2e	0,086 tCO2e	-0,184 tCO2e
	<i>Atliekos</i>	2430 kg	1,7 tCO2e	Rūšiuojamas popierius ir plastikas, skatinamas darbuotojų sąmoningumas	0	0	0	0	0	0
	<i>Komandiruotės Lietuvoje</i>	215 nakvynių	7,160 tCO2e	Mažinamas komandiruočių skaičius, daugiau patikrų bus	5,634	4,648	4,648	3,944	3,944	

				vykdomas nuotoliniu būdu. Optimizuojamas komandiruočių organizavimas po artimesnes apskritis, t.y. Vilniaus padalinio patikrų specialistai dalinasi Lietuvos teritoriją su Klaipėdos padalinio specialistais, kad būtų mažinamas nuvažiuojamų kilometrų ir nakvynių skaičius						
	<i>Labdarių g. 3-102, Vilnius pastatas</i>	1013,62 kv. m.	0,053 tCO ₂ e	Reikalinga pastato renovacija, kad būtų pakelta energetinio efektyvumo klasė iš F į B	0	0	0	0	0	0
	...									

7. Sąsaja su JT darnaus vystymosi tikslais (DVT)

2015 m. rugšėjo 25 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos metu buvo patvirtinta rezoliucija „Keiskime mūsų pasaulį Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 metų“ (arba Darbotvarkė 2030), joje numatyti Darnaus vystymosi tikslai (toliau – DVT). Lietuva, kartu su kitomis valstybėmis įsipareigojo įgyvendinti DVT iki 2030 m. Visus DVT ir jų uždavinius galite rasti [čia](#).

Darnaus vartojimo tikslai, prie kurių Agentūra prisidės įgyvendinant perėjimo prie klimato neutralios veiklos planą:

12 tikslas. Užtikrinti darnius vartojimo ir gamybos modelius – 12.2. Iki 2030 metų pasiekti darnų gamtos išteklių valdymą ir veiksmingą jų naudojimą. – atsakingai vartoti gamtos išteklius. 12.5. Iki 2030 metų labai sumažinti atliekų susidarymą, taikant prevenciją, mažinimą, perdirbimą ir pakartotinį panaudojimą – mažinamas nerūšiuojamų atliekų kiekis, taikoma daugiau perdirbimo ir pakartotinio panaudojimo.

13 tikslas. Imtis skubių kovos su klimato kaita ir jos poveikiu veiksmų – 13.2. Įtraukti klimato kaitos priemones į nacionalinę politiką, strategijas ir planavimą – ŠESD emisijų mažinimas.

